

TDIU16

Föreläsning 1

Filip Strömbäck, Klas Arvidsson

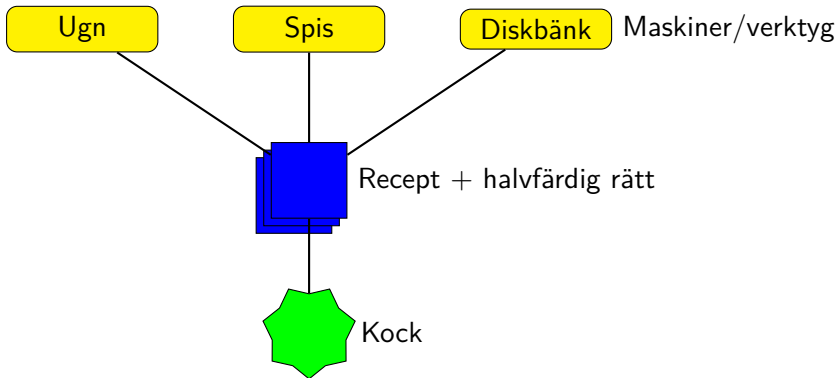
- 1 Varför finns operativsystem?
- 2 Trådning
- 3 Hårdvarustöd
- 4 Systemanrop

Varför finns operativsystem?

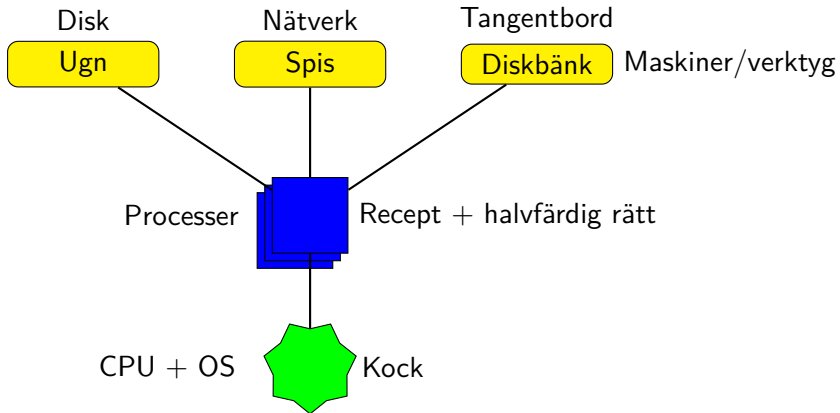
Varför finns operativsystem?

- Effektivitet
  - Kör fler processer samtidigt
  - Utnyttja resurser mer effektivt
- Säkerhet
  - Olika processer ska kunna samsas
  - Fel i en process ska inte påverka andra
  - (Isolera skadlig kod)
- Portabilitet
  - Köra samma program på olika hårdvara
- ...

Analogi: Laga trerätters i köket

Analogi: Laga trerätters i köket

Effektivitet

Mål: Utnyttja resurser (CPU, Disk, ...) effektivt

- När en process väntar vill vi ha något annat att göra
- Alla processer ska få tid att göra det de vill

I köket:

- Laga flera rätter parallellt
- Kocken kan arbeta med något annat när något står i ugnen

Säkerhet

Mål: Processer ska inte kunna förstöra (för mycket) för varandra.

- Processer kan inte komma åt varandras minne
- OS bestämmer vilken hårdvara som får användas, och när

I köket:

- Delar av olika recept ska inte blandas
- Vissa maskiner eller delresultat kanske kan kombineras (fler saker i ugnen/på spisen)

Portabilitet

Mål: Program ska kunna köras på olika sorters hårdvara.

- OS tillåter inte direkt åtkomst till hårdvara
- All interaktion via abstraktionen som OS ger

I köket:

- Recepten använder vedertagna termer, kräver inte en specifik ugn
- Kocken vet hur utrustningen används, det behöver inte stå i recept

- 1 Varför finns operativsystem?
- 2 Trådning
- 3 Hårdvarustöd
- 4 Systemanrop

Trådning

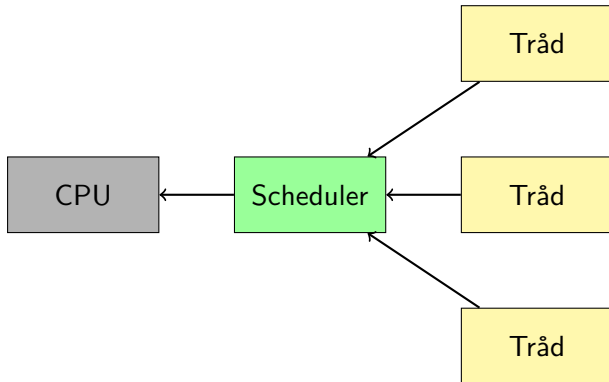
Mål:

- Kunna göra flera saker "samtidigt"
- Om någon behöver vänta kan vi göra något annat

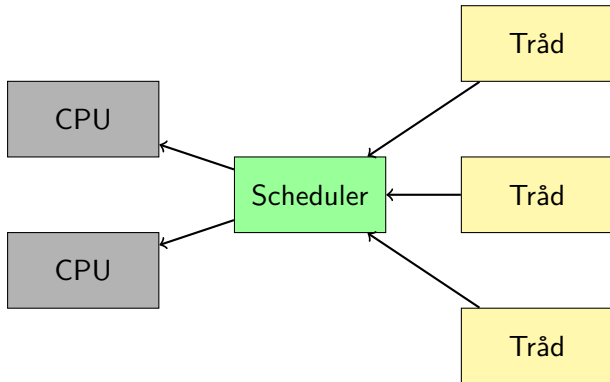
Lösning:

- Simulera fler "CPU:er" än vi har
- Varje sådan "CPU" kallar vi *tråd*
- Varje tråd kör sin del av programmet sekventiellt

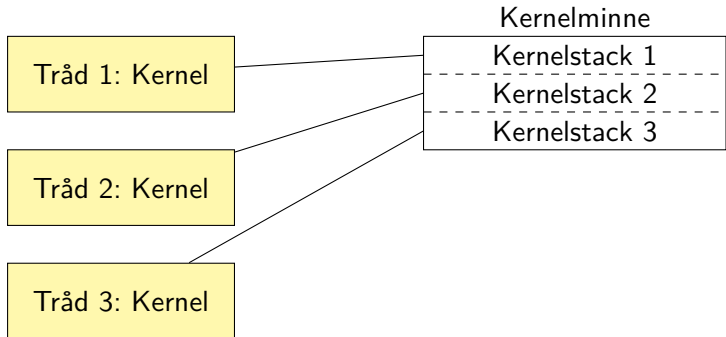
Trådning

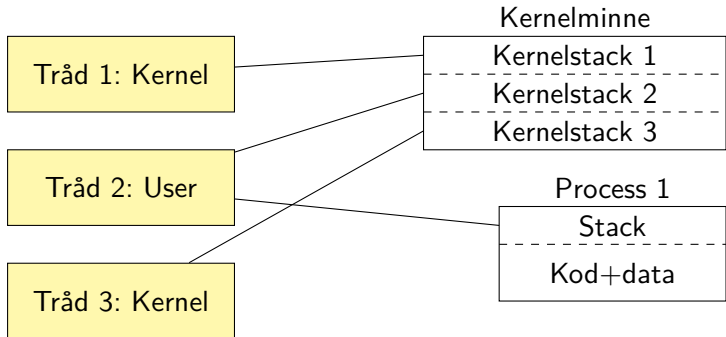
Trådning

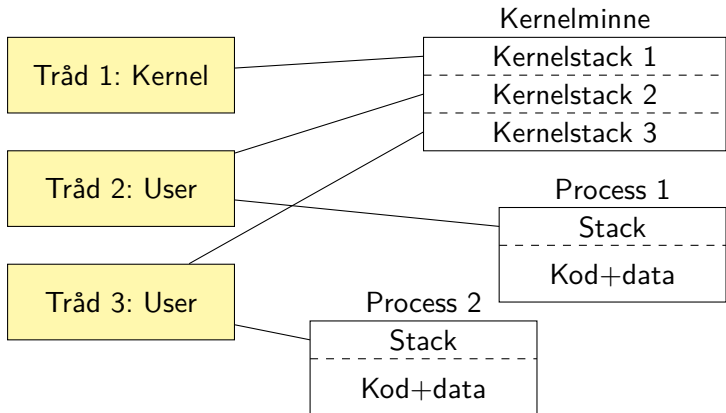
Typer av trådar

Typer av trådar

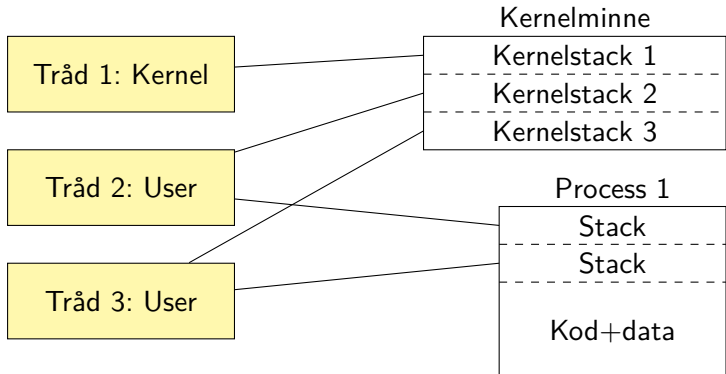

Typer av trådar

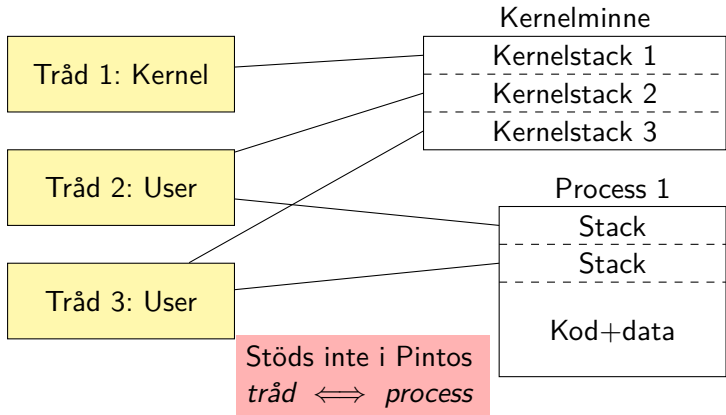

Typer av trådar

Typer av trådar

Vad är kernelkod och vad är user-kod?

Kernel:

- `devices` – hantera hårdvara (timer, ...)
- `threads` – trådar och schemaläggare
- `userprog` – hantering av usermode
- `filesystem` – filsystemet
- `lib/kernel` – standardbibliotek för kernel

Usermode:

- `lib/user` – standardbibliotek, syscalls
- `examples` – exempelprogram för usermode
- `tests` – tester, huvudsakligen program i usermode

I Pintos

Se `src/threads/thread.h`:

- Använder enkel *round robin*
- Timeravbrott för preemption
- `struct thread`
- `thread_create`
- `thread_current`

- 1 Varför finns operativsystem?
- 2 Trådning
- 3 **Hårdvarustöd**
- 4 Systemanrop

Mekanismer

- Dual-mode exekevering
- Virtuellt minne
- Interrupt
- Timer

Dual-mode på x86

x86 implementerar
dual-mode med *ringar*:

- 2. (System Management)
- 1. (Hypervisor)
- 0. Kernel mode
- 1. (används ej)
- 2. (används ej)
- 3. User mode

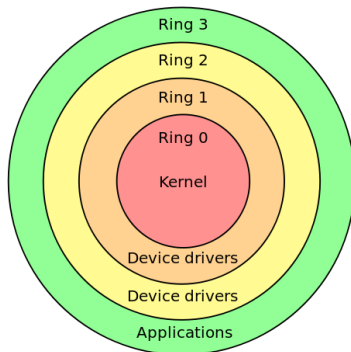

Bild: Wikipedia: "Protection ring"

Exempel

Instruktioner som endast ring 0 och lägre får köra:

`hlt` Halt

Avbryter exekevering tills interrupt kommer

`lgdt` Load global descriptor table

Laddar ny GDT - ny uppsättning av virtuellt minne

`in, out` I/O till hårdvara

Tillåts med begränsningar i ring 1 och 2

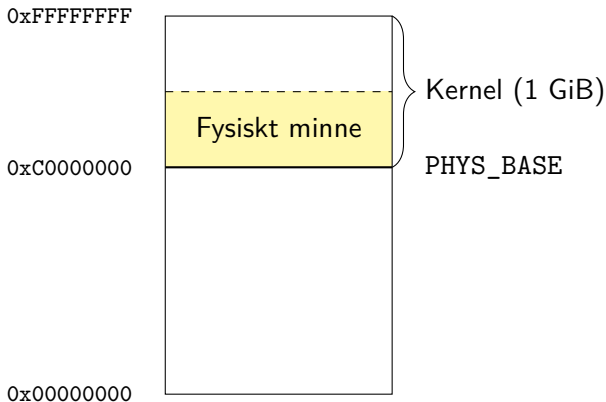

Virtuellt minne

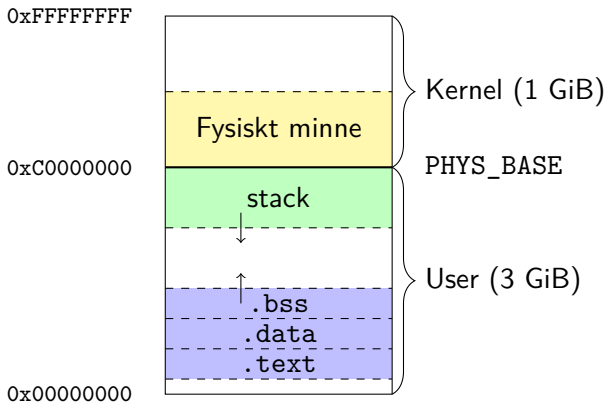
Varje process har sitt eget minne

- x86 har 2-nivåer av page-tables
- 4 KiB pages (12 bitar)
- `src/threads/pte.h`
- `src/threads/vaddr.h`
- `src/userprog/pagedir.{h,c}`

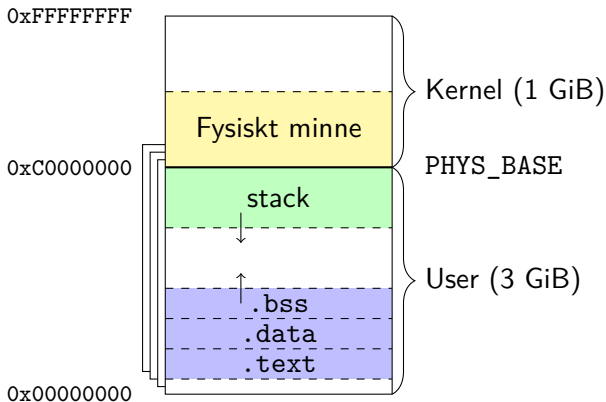
Virtuellt minne – layout i Pintos

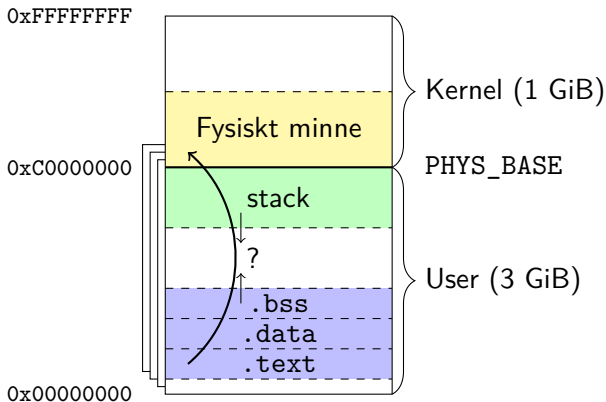
Virtuellt minne – layout i Pintos

Virtuellt minne – layout i Pintos

Virtuellt minne – layout i Pintos

- 1 Varför finns operativsystem?
- 2 Trådning
- 3 Hårdvarustöd
- 4 Systemanrop

Varför systemanrop?

- Ett program i usermode (ring 3) är helt isolerat $\Rightarrow$ måste kunna kommunicera med omvärlden.
- OS kan hantera komplicerade resurser i större detalj än hårdvaran kan.
- Program behöver inte bry sig om olika typer av hårdvara. OS sköter detaljerna!

Mekanismer

På x86 finns:

- **Mjukvaruinterrupt** (int 0x30, int 0x80 på Linux)
- `sysenter` / `sysexit`
- `syscall` / `sysret`

Repetition: Funktionsanrop i C

```
int sum(int a, int b) {  
    return a + b;  
}  
  
void main() {  
    sum(1, 2);  
}  
  
1 main:  
2    ;; ...  
3    pushl $2  
4    pushl $1  
5    call sum  
6    addl $8, %esp  
7    ;; ...
```

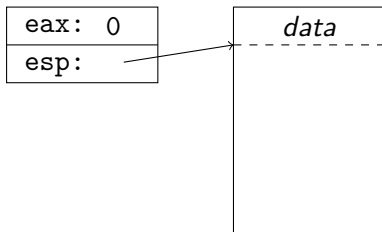
Repetition: Funktionsanrop i C

```
int sum(int a, int b) {  
    return a + b;  
}
```

```
void main() {  
    int x = sum(1, 2);  
}
```

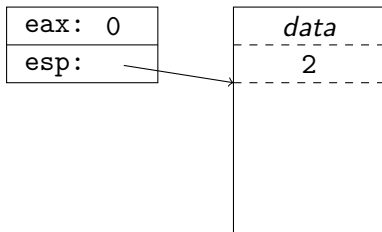
```
1  sum:  
2  movl 4(%esp), %eax  
3  addl 8(%esp), %eax  
4  ret  
5  main:  
6  ;; ...  
7  pushl $2  
8  pushl $1  
9  call sum  
10 addl $8, %esp  
11 movl %eax, "x"  
12 ;; ...
```

Exempel: Funktionsanrop i C

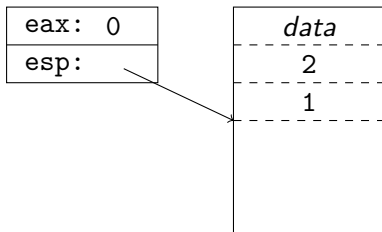
```
sum:
    movl 4(%esp), %eax
    addl 8(%esp), %eax
    ret
main:
    ;; ...
⇒  pushl $2
    pushl $1
    call sum
    addl $8, %esp
    movl %eax, "x"
```

Exempel: Funktionsanrop i C


```
sum:
    movl 4(%esp), %eax
    addl 8(%esp), %eax
    ret
main:
    ;; ...
    pushl $2
    ⇒ pushl $1
    call sum
    addl $8, %esp
    movl %eax, "x"
```

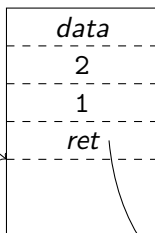
Exempel: Funktionsanrop i C


```
sum:
    movl 4(%esp), %eax
    addl 8(%esp), %eax
    ret
main:
    ;; ...
    pushl $2
    pushl $1
    => call sum
    addl $8, %esp
    movl %eax, "x"
```

Exempel: Funktionsanrop i C

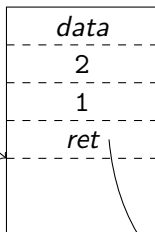
eax: 0
esp:


```
sum:
⇒  movl 4(%esp), %eax
   addl 8(%esp), %eax
   ret
main:
   ;; ...
   pushl $2
   pushl $1
   call sum
   addl $8, %esp
   movl %eax, "x"
```

Exempel: Funktionsanrop i C

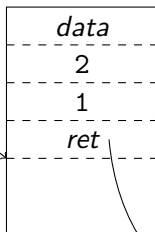
eax: 1
esp:


```
sum:
    movl 4(%esp), %eax
⇒   addl 8(%esp), %eax
    ret
main:
    ;; ...
    pushl $2
    pushl $1
    call sum
    addl $8, %esp
    movl %eax, "x"
```

Exempel: Funktionsanrop i C

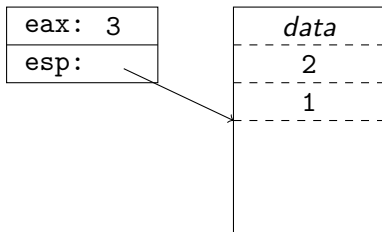
eax: 3
esp:


```
sum:
    movl 4(%esp), %eax
    addl 8(%esp), %eax
⇒   ret
main:
    ;; ...
    pushl $2
    pushl $1
    call sum
    addl $8, %esp
    movl %eax, "x"
```

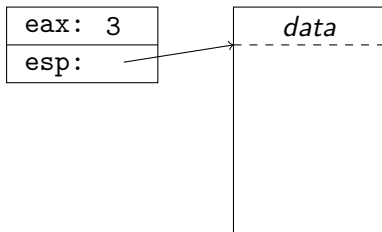

Exempel: Funktionsanrop i C


```
sum:
    movl 4(%esp), %eax
    addl 8(%esp), %eax
    ret
main:
    ;; ...
    pushl $2
    pushl $1
    call sum
⇒ addl $8, %esp
   movl %eax, "x"
```

Exempel: Funktionsanrop i C


```
sum:
    movl 4(%esp), %eax
    addl 8(%esp), %eax
    ret
main:
    ;; ...
    pushl $2
    pushl $1
    call sum
    addl $8, %esp
⇒  movl %eax, "x"
```

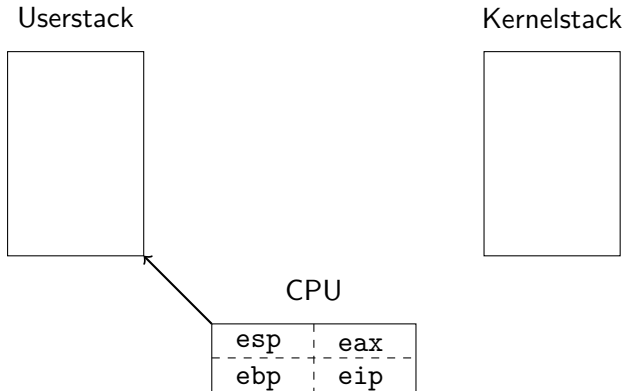
Systemanrop

Idé: `call` $\implies$ `int $0x30`

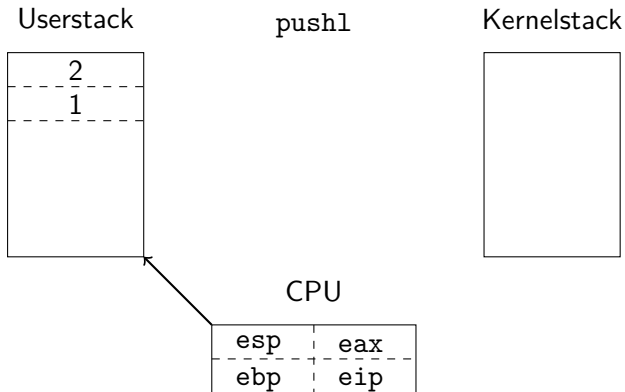
```
1  pushl $2
2  pushl $1
3  call  sum
4  addl  $8, %esp
```

```
1  pushl $2
2  pushl $1
3  int  $0x30
4  addl  $8, %esp
```

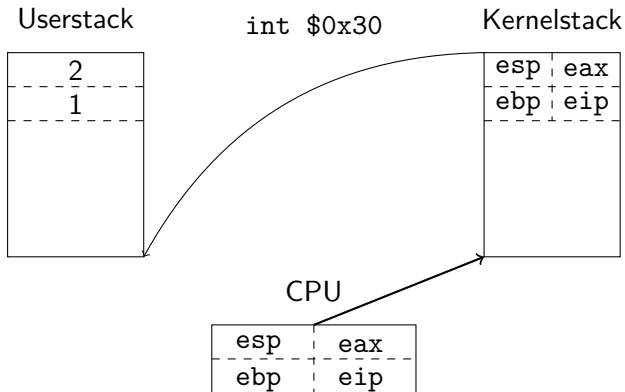
Till kernelmode

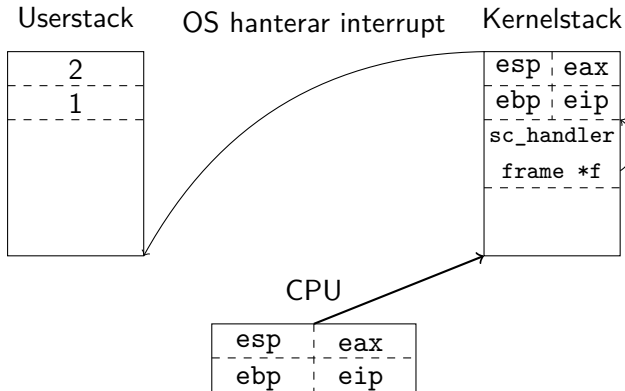
Till kernelmode

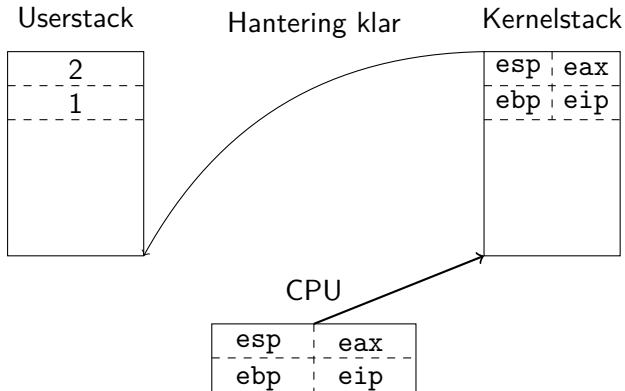
Till kernelmode

Till kernelmode

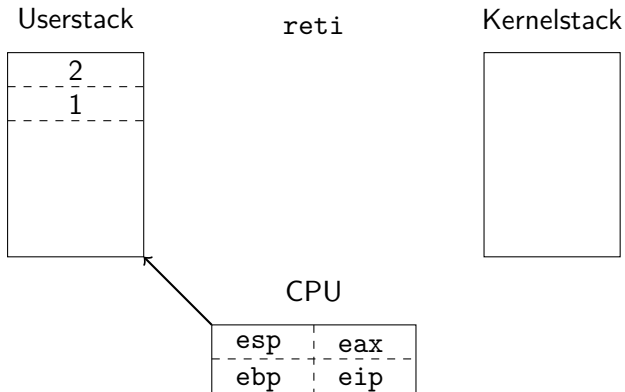

Till kernelmode

Till kernelmode

Vilket systemanrop?

Hur vet OS vilket systemanrop som ska köras?

```
1  pushl $2
2  pushl $1
3  pushl SYSCALL_NR
4  int $0x30
5  addl $8, %esp
```

src/lib/user/syscall.c

Vanliga systemanrop

- Filhantering
  - skapa/ta bort
  - öppna/stänga
  - läsa/skriva
- Minneshantering
  - allokerade/deallokerade minne
  - dela minne med andra processer
- Process- och trådhantering
  - starta/stoppa processer
  - vänta på processer
  - visa alla processer

Till deadline 1

- (Installera Pintos)
- (C-intro)
- Systemanrop:
  - `exit`, `halt`
  - `read`, `write`
  - `open`, `close`
  - `seek`, `tell`, `filesize`

Vad är en fildescriptor?

User: `int fd = open("namn");`
`write(fd, "hej", 3);`
`close(fd);`

Vad är en fildeskriptor?

User:

```
int fd = open("namn");  
write(fd, "hej", 3);  
close(fd);
```

Kernel:

```
struct file *f = filesys_open("namn");  
file_write(f, "hej", 3);  
filesys_close(f);
```

Vad är en fildeskriptor?

User:

```
int fd = open("namn");  
write(fd, "hej", 3);  
close(fd);
```

?

Kernel:

```
struct file *f = filesys_open("namn");  
file_write(f, "hej", 3);  
filesys_close(f);
```

Vad är en fildeskriptor?

User:

```
int fd = open("namn");  
write(fd, "hej", 3);  
close(fd);
```


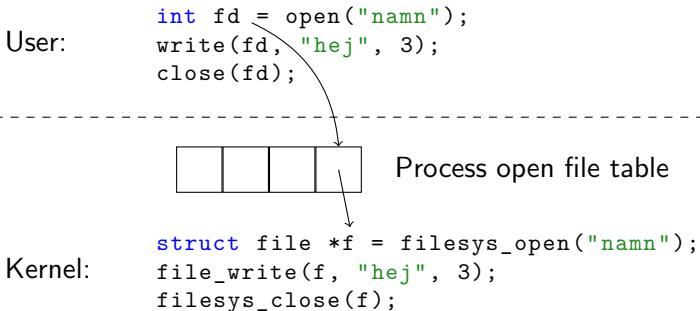
Process open file table

Kernel:

```
struct file *f = filesys_open("namn");  
file_write(f, "hej", 3);  
filesys_close(f);
```


Vad är en fildeskriptor?

Filip Strömbäck, Klas Arvidsson

www.liu.se